

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

maakunnan liitto

Vastaajatahon virallinen nimi

Keski-Suomen liitto

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

vs. aluekehitysjohtaja Pirjo Peräaho

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on Suomelle välttämätön. Väestön ikääntyminen ja työikäisen väestön väheneminen heikentävät julkisen talouden tasapainoa. Huoltosuhteen heikkeneminen ja kuntatalouden vaikeudet ovat aiheuttaneet ongelmia palveluiden saatavuudelle jo useita vuosia myös Keski-Suomessa. Nykyinen sote-rakenne ja rahoitus eivät enää turvaa palveluja kaikille ja koko Suomessa.

Sosiaali- ja terveystalouden kokoaminen maakunnan tasolla yhden järjestäjän vastuulle parantaa palveluiden yhdenvertaista saatavuutta ja kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja keskipitkällä

ja pitkällä aikavälillä. Sote-maakuntien rahoitus määräytymistekijöineen ja siirtymätasauksineen ratkaisee, kuinka maan sisäisiä eroja kyetään vuoteen 2030 mennessä kaventamaan.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Alueellisesti ja paikallisesti palvelujen saatavuus voi parantua, jos rahoitus turvataan. Rahoituslaskelman perusteella Keski-Suomessa pelastuspalveluiden laatu ja saatavuus ovat uhattuina. Vaikka tavoite pelastustoimen järjestelmien valtakunnallisesta yhdenmukaistamisesta on ymmärrettävä, merkittävänä riskinä on kansallisen ohjauksen ja järjestelmien kyvyttömyys tunnistaa paikallisen ja alueellisen tason olosuhteita ja ratkaisukeinoja.

Pelastustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt on lakiesityksen perusteella mahdollista varmistaa. Esitys ei kuitenkaan turvaa pelastustoimelle ensihoitopalveluiden tuottamista.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

-

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä pääosin

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Valtion, sote-maakuntien ja kuntien toimialat ovat selkeät ja toisistaan pääosin riippumattomat. Lakipaketti määrittelee paljon valtion ja sote-maakuntien keskinäisiä velvollisuuksia sekä sote-maakuntien välistä sopimusoikeutta ja -velvollisuutta. Sen sijaan sote-maakunnan ja sen alueen kuntien keskinäinen sopimusoikeus on rajattu hyvin kapeaksi. On todennäköistä, että tämä muodostuu esteeksi maakuntatason olosuhteiden huomioimiselle ja sujuvalle yhteistyölle ja työnjaolle.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalouden yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei pääosin

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Lain vaatimus sote-maakunnan riittävästä omasta tuotannosta on tulkinnanvarainen. Se rajaa sote-maakunnan valtaa päättää sote-järjestämislain mukaisesta palvelustrategiasta ja siten siirtää valtaa valtiolle päättää palvelutuotannon tavoista. Riskinä on, että järjestöjen ja yritysten palvelutarjonta ja palveluiden kehittämiskapasiteetti jää osin hyödyntämättä.

Keski-Suomen viranomaisten yhteistyörakenteet ovat Länsi-Suomessa pois lukien sairaanhoitopiirin kuulumisen KYS-erva. Lakisääteinen sote-maakuntien yhteistyö ja yhteistyösopimus ei saa vaikeuttaa tai vaarantaa muuta viranomaistoimintaa ja sen kehittämistä. Yhteistyöalueen vastuumaakunnan rooli yhteistyön rakentajana on merkittävä.

Lakiesityksen mukaan nykyisten erva-alueiden erikoissairaanhoidon keskittyvä yhteistyö laajenisi koko sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Yhteistyöalueen sopimuksen laajuus (kaikki palvelut) ja syvyys (työnjako, investoinnit, kehittäminen) rikkovat tosiasiallisesti sote-maakunnan itsehallintoa. Yhteistyösopimus on luonteeltaan valtion ohjausta.

Keski-Suomessa sote-maakunnan perustaminen ja järjestämisvastuun kokoaminen yhdelle taholle on jo itsessään iso muutos. Vaikka Keski-Suomi on maakuntana eheä ja yhtenäinen, sote-palvelurakenne on hyvin hajanainen. Kunnat ovat organisoineet sote-palveluiden järjestämisen ja tuottamisen kaikin mahdollisin eri tavoin: kokonaan itse, kuntien yhteistyönä vastuukuntamallilla, sosiaali- ja terveysterveystoimintamallilla, siirtämällä terveyspalveluiden tuotantovastuu sairaanhoitopiiriin liikelaitokselle, kokonais- ja osa-ulkoistuksilla. Jokaisen sote-maakunnan on ensin rakennettava oma strategia, toimintansa ja taloudenhallintansa ennen kuin se voi suunnitella kaikkia palveluita koskevaa yhteistyötä. Sopimuksen laajuutta voidaan porrastaa aloittamalla erityistason palveluista ja ottamalla myöhemmin mukaan perustason palvelut.

Myös valmiuskeskuksessa on edettävä vaiheittain. Maakuntatason toiminnan ja tiedon tuottamisen on ensin oltava kunnossa - samoin kuin saumaton yhteys alueen kuntiin. Vasta näiden vaiheiden jälkeen on mahdollista rakentaa häiriötilanteessa toimiva yhteistyöalueen sote-valmiuskeskus.

Kuntien ja sote-maakunnan roolit järjestöjen tukemisessa on linjattava laissa tai vähintään sen perusteluissa tarkasti. Näin vältetään kiistely siitä, kumman tahon vastuulle sote-järjestöjen avustaminen kuuluu. Kokonaisuudessa on huomioitava järjestöjen kansallisen avustamismekanismin muutostarpeet. Jotta järjestöt pystyvät varautumaan uudistukseen, niiden rahoituksen keinot ja taso on oltava selvillä mahdollisimman nopeasti, käytännössä kevätkaudella 2021.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaita

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Keski-Suomen viranomaisten yhteistyörakenteet ovat Länsi-Suomessa poislukien sairaanhoitopiirin kuuluminen KYS-ervaun. Lakisääteinen sote-maakuntien yhteistyö ja yhteistyösopimus ei saa vaikeuttaa tai vaarantaa muuta viranomaistoimintaa ja sen kehittämistä.

Myös pelastustoimessa tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin on ratkaistava sote-maakuntien aidon tarpeen perusteella. Yhteistyöalueen laajuinen toiminta on mahdollista vasta sote-maakuntien toiminnan vakiinnuttua. Yhteistyöalueen sopimus ei saa missään tilanteessa vaarantaa itsehallinnollisen sote-maakunnan järjestämisvastuuta tai heikentää sen kykyä huolehtia alueen asukkaiden palveluiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta, talouden kantokyvystä tai alueellista päätöksentekokyvystä.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei pääosin

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei pääosin

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä pääosin

44. Voimaannpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaannpanolaista.

Väliaikaisen toimielimen työskentely rakentuu kuntien ja kuntayhtymien osaamisen ja resurssien varaan. Edellisen valmisteluvaiheen yhtenä oppina oli, että valtakunnallinen muutostuki eteni askeleen jäljessä eikä maakuntatasolle saatu toivottua apua. Valtion on korvattava uudistuksen valmistelusta aiheutuvat kustannukset kunnille ja kuntayhtymille täysimääräisesti.

Koronaepidemian vaikutukset palvelutuotantoon ja johtamiseen ovat huomattavat aiempaan valmistelujaksoon verrattuna.

Yksityinen palvelutuotanto on tärkeä osa sosiaali- ja terveystaloutta. Ostopalvelut varmistavat palveluiden saatavuutta, auttavat kustannusten hillinnässä ja tuovat vertailtavuutta laadun ja palveluiden kehittämiseen. Jos sote-maakunta päättää purkaa ostopalvelusopimuksiaan varsinkin isommassa määrin, seurauksena on resurssikilpailu ja kustannusten nousu.

Sopimusten mitätöimisen on oltava keinovalikoiman viimeinen vaihtoehto. Mitätöiminen ei saa vaarantaa väestön terveyttä eikä palveluketjujen toimivuutta. Sote-maakunnalle aiheutuva korvausvelvollisuus saattaa olla merkittävä sopimuksen laajuudesta ja sovitusta investoinneista riippuen. Korvauksen maksu heikentäisi entisestään sote-maakunnan kykyä tuottaa lakisääteiset palvelunsa.

Suomen sosiaali- ja terveystaloutta perustuvat monituottajamalliin ja kumppanuuteen sekä yritysten että järjestöjen kanssa. Palvelutarve kasvaa ja jo asiakaslähtöisyydenkin vuoksi tarvitaan erilaisia sote-toimijoita. Lakia tai vähintään sen perusteluita tulisi tarkistaa niin, että järjestöjen tarjoaman tuen ja palveluiden tulee olla osa palveluketjua ja -kokonaisuutta.

Sote-maakunnan aloittaminen vuoden 2023 alussa on mahdollinen, mutta äärimmäisen tiukka. Edellytyksenä on kuntien saumaton sitoutuminen tehtävien siirrossa tarvittavaan työpanokseen ja tietojen luovuttamiseen. Kunnat eivät rahoita sote-maakunnan hallinnollista valmistelua eivätkä esim. siirrosta johtuvia IT-järjestelmien muutoksia. Keski-Suomessa erityiskysymyksenä on

meneillään oleva asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta. Järjestelmä on sote-maakunnan kannalta välttämätön, mutta kuntien halukkuus rahoittaa sen hankintaa epävarmuuden vallitessa heikko.

Lisäksi vaiheistamisessa ja rahoituksessa on huomioitava koronaepidemian vaikutukset.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei pääosin

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Kuntien talouden kantokyvystä johtuvien erojen vuoksi sote-palveluiden saatavuudessa ja saavutettavuudessa on suuria eroja. Lähtötilanne on hyvin erilainen eri puolilla maata. Maakunnissa, joissa sote-palvelut on niukasti resursoitu (jopa aliresursoitu), perustettava sote-maakunta tarvitsee lisärahoitusta pystyäkseen turvaamaan kansalaisten yhdenvertaiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Rahoitusesityksen pitkä siirtymäaika ja pysyvä enimmäismuutos ei mahdollista palvelujen yhdenvertaista tuottamista. Pysyvä siirtymätasaus on kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta kestämaton.

Seitsemän vuoden siirtymäaika on liian pitkä. Se voisi olla 5 vuotta, joka on riittävä ajanjakso muutosten vaiheistamiseen.

Siirtymäkauden jälkeen yli 150 euroa/asukas muutos laskennallisen ja siirtyvän rahoituksen välillä tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella. Usea maakunta menettää palvelutarpeen ja väestön mukaan kuuluvaa rahoitusta. Keski-Suomen menestys olisi yli 9 milj. euroa vuodessa. Kun maakuntien rahoituksessa voi olla jopa 300 €/as ero, on selvää, ettei yhdenvertaisia palveluja voida tuottaa eri puolilla maata. Muutosrajoitinta on säädettävä niin, että kansalaisten yhdenvertaisuus voi toteutua.

Pelastustoimen rahoituksen perusteet on avattava läpinäkyvästi ja niissä on huomioitava sote-palveluiden mukaisesti palvelutarpeen kasvupaine. Pelastustoimen rahoituksen painokertoimet näyttäytyvät mekaanisena riskiruutujen tarkasteluna; mekanismi ei anna tarkkaa kuvaa pelastustoimen alueiden todellisesta riskien ja uhkien kehityksestä. Pelastustoimen rahoituksen tason tarkistaminen poikkeaa sote-palvelujen rahoituksen tarkistamisesta, koska pelastustoimessa ei huomioida palvelutarpeen kasvua. Pelastustoimen rahoituksessa huomioitaisiin vain kustannustason muutos sekä mahdolliset tehtävien muutokset.

Suomen julkisen hallinnon yhteinen etu on, että kuntien rahoituksen saatavuus ja kyky huolehtia elinvoimatehtävistä ja investoinneista säilyy. Kuntien talouden puolittuminen tulee rajaamaan talouden tasapainottamisen keinoja. Jos kunnalla on kertynyt tehtävien siirtoon mennessä alijäämää, tilanne voi vaikeutua entisestään. Sote-investoinneista syntyneet velat jäisivät edelleen kunnalle ja kunnan suhteellinen velka kaksinkertaistuisi. Kunnan liikkumavara olisi olematon. Kuntien sote-investoinneista johtuvat velat tulisikin siirtää valtion rahoitettavaksi siirtyvän rahoitusvastuun mukana. Sote-kiinteistöjen taloudellinen riski on huomioitava tarpeenmukaisella

kompensaatiolla silloin, kun palveluiden keskittäminen johtaa sote-kiinteistöistä luopumiseen ja vastuiden jäämiseen kunnan harteille.

Rahoituskriteereissä sote-maakunnan rahoituksesta 1 % määräytyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella. Rahoitus on sote-maakunnalle yleiskatteinen eikä edellytä rahoitusta suunnattavaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työhön. Rahoitus ei myöskään sisällä kannusteita. Lainsäädäntöä on vahvistettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja

tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Keski-Suomen sote-maakunta

Sote-uudistuksessa käytettävä maakunta-käsite ei vastaa eurooppalaista, vahvaan itsehallintoon perustuvaa maakunta-käsitettä. Ilman todellista itsehallintoa ja demokraattisesti aidosti ohjattua järjestämisvastuuta sote-maakunnasta muodostuu sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuspalveluiden tuotantoalue.

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Peräaho Pirjo
Keski-Suomen liitto